

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR



BUCUREȘTI 11.12.
Nr. 3428B/2007

INTERPELARE

Adresată: Domnului Adrian Cioroianu
Ministrul Afacerilor Externe

S-lei Cristian Iacob
MIRA

De către: Deputatul Mircia Giurgiu, deputat independent, și prezentată în ședința
Camerei Deputaților din data de 10.12.2007

Obiectul interpelării:

Despre „tezaurul de la Moscova” s-a vorbit adesea în presă și știm, cu toții, ca reprezintă o „pradă” confiscată de bolșevici. Dar câtă lume știe despre tezaurul românesc de la Budapesta? La fel de important pentru averea națională, deși nu e compus din lingouri de aur, ci din documente extrem de prețioase pentru istoria Transilvaniei. În cifre absolute, probabil că bunurile rămase la ruși sunt mult mai importante, dar documentele din capitala Ungariei au o valoare de identitate națională inestimabilă.

După instaurarea dualismului austro-ungar și anexarea Ardealului la Ungaria în 1867, cele mai importante arhive publice au fost duse la Budapesta, unde s-a înființat, la 1875, Arhiva Națională Maghiară. Tezaurul de documente transilvane din aceste arhive este mai valoros decât Tezaurul de la Moscova. Între ele, cele mai importante sunt „Fondurile Ardelene”, în cantitate de 3465 de metri liniari, cuprinzând documente din sec. al XIII-lea până în sec. al XVI-lea, dar și pentru secolele următoare, instituțiile fiind active până la începutul secolului al XX-lea. Mai sunt, de asemenea, arhivele locurilor de adevărire (notariate publice) de la Alba Iulia și Cluj-Mănăstur, precum și Arhiva guvernului ardelean (Gubernium Transylvanicum) din perioada austriacă (1690-1872). Tot atât de importantă este Arhiva Comisariatului provincial suprem, organism militar, precum și Arhiva Fiscală sau Arhiva Contabilității ardelene, Arhiva autorităților din perioada 1848-1872 etc.

Din Banat au fost transportate arhiva administrativă și cea a Episcopiei din Cenad. Lor li s-a alăturat cel mai important fond de la Viena cu privire la Transilvania: Cancelaria aulică ardeleană din perioada 1686-1867, în cantitate de 484 metri liniari. În România au rămas doar arhivele instituțiilor administrative, culturale, religioase, economice, ale localităților, precum și ale familiilor nobiliare. Pe scurt, în țară au rămas mărturii de importanță secundară, pe când documentele de la Budapesta sunt de importanță vitală pentru istoria Transilvaniei și a României în general, în plan simbolic și științific deopotrivă. Arhivele istorice, se știe, sunt elemente majore ale identității naționale. De ele sunt privați nu numai românii, ci și maghiarii și celelalte naționalități din Transilvania.

Conform tratatelor de pace de la sfârșitul Primului Razboi Mondial și al dreptului internațional: retrocedarea arhivelor a fost prevăzută în Tratatul de la Trianon. În baza art.175-177 ale Tratatului de la Trianon din 4 iunie 1920, României îi revenea

dreptul de proprietate asupra tezaurului istoric al arhivelor principalelor instituții politico-administrative și juridice ale Transilvaniei. Practic, dintre toate statele succesoare ale monarhiei austro-ungare, România avea dreptul la cea mai mare parte a materialului arhivistic ce urma să fie restituit de Ungaria și Austria.

Totuși, nu s-a întâmplat acest lucru și pare de necrezut că guvernele care s-au succedat din 1918 până astăzi n-au reușit să aducă arhivele în România, deși Ungaria era obligată să procedeze la remiterea lor.

Vă solicit, domnule minisru, să dispuneți verificarea celor semnalate și să precizați care vor fi demersurile pe care le veți întreprinde pentru recuperarea arhivelor.

Data:

Se solicită răspuns: scris/oral

Semnătura.

